

3. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України (із змінами і доповненнями) від 11.07.2003 № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>

4. Ухвала / Автозаводський районний суд м. Кременчука Полтавської області / від 07.08.2017, справа № 524/1103/16-к. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/68141546>

5. Ухвала / Держинський районний суд м. Харкова/ від 13.06.2018, справа № 638/1780/17. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/74654295/>

Кудрявцев Є.В.

аспірант,

Дніпропетровський національний університет

імені Олеса Гончара

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ СЛІДЧОГО СУДДІ ЗАРУБІЖНИМИ І ВІТЧИЗНЯНИМИ ФАХІВЦЯМИ

Як вважає І.В. Гловюк, аналіз чинного законодавства України не дозволяє зробити однозначний висновок, хто ж є суб'єктом реалізації судових повноважень у досудовому кримінально-процесуальному провадженні. У Конституції України термін «суд» вживається, коли йдеться про вирішення питань щодо арешту або тримання під вартою, проникнення в житло чи інше володіння особи, проведення в них огляду або обшуку, а також винятків стосовно таємниці листування, телефонних переговорів, телеграфної та іншої кореспонденції (статті 29-31). Стаття 55 Основного Закону передбачає, що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [2, с. 49].

Для одностайного визначення процесуальної природи поняття «слідчий суддя» звернімо до історії права. Словосполучення «судовий слідчий» найбільшого поширення набуло після здійснення в Російській імперії судової реформи 1864 р. Проте аналіз розвитку судоустрою та процесуального законодавства свідчить, що за своїми функціональними обов'язками судовий слідчий тих часів нічим не відрізнявся від звичайного слідчого з кримінального процесу радянської доби, за тим лише винятком, що структурно він належав до окружного суду чи до

судової палати і всі його рішення підлягали судовому контролю, а скарги на його дії розглядалися цими судовими органами. Тим самим у цій моделі судочинства судовий слідчий, будучи під подвійним прокурорським і судовим контролем, реалізовував тільки функцію попереднього розслідування [1, с. 5].

У кримінально-процесуальному законодавстві європейських країн і країн СНД по-різному визначається суб'єкт уповноважений здійснювати контрольні функції на досудовому провадженні. Приміром, посада слідчого судді існує в КПК Латвії й Італії. У кримінальному процесі Франції функціонують і слідчі судді, й судді по свободах та ув'язненню. Суддя по кримінальному пере слідуванню передбачений за КПК Республіки Молдова. У КПК Литовської Республіки закріплено статус судді досудового провадження. У ФРН судові повноваження при проведенні дізнання покладаються на суддюдізнавача. Не припиняються дискусії щодо необхідності запровадження посади слідчого судді в кримінально-процесуальне законодавство Росії й Казахстану. У науковій кримінально-процесуальній літературі висловлені різноманітні пропозиції стосовно статусу слідчого судді [2, с. 50].

Наприклад, Ю.М. Грошевий наголошує на доцільності введення слідчого суддю, який розглядав би скарги на рішення слідчого, вирішував би питання обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту і продовження строків тримання під вартою, санкціонував обшук житла чи іншого володіння особи, накладення арешту на кореспонденцію і зняття інформації з каналів зв'язку, а також розв'язував би питання, що стосуються перевірки правомірності обмеження прав громадян під час досудового слідства [3, с. 696].

В.Д. Бринцев пропонує суддів по контролю за попереднім слідством наділити такими функціональними обов'язками, як-то:

- а) санкціонування оперативно-розшукових дій, що порушують конституційні права громадян;
- б) прийняття рішень про обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту;
- в) звільнення з-під варту під заставу;
- г) розгляд заяв про відвід слідчого і скарг на дії слідчих органів, які надходять від усіх без винятку учасників процесу;
- д) ухвалення рішень про припинення кримінального переслідування [1, с. 7–8].

В.Т. Малярєнко і П.П. Пилипчук вважають, що слідчий суддя повинен здійснювати повноваження судового контролю за досудовим розслідуванням, покладені на нього Конституцією України, а також приймати рішення про застосування всіх заходів процесуального примусу, які суттєво обмежують конституційні права і свободи людини, вирішувати питання про відповідальність за невиконання або неналежне виконання процесуальних обов'язків, розглядати скарги на постанови про відмову в порушенні кримінальної справи та про закриття кримінальної справи, про усунення захисник від участі у справі [4, с. 14–15].

Слідчий суддя, на думку Г. Дроздова, має бути уповноважений:

- а) санкціонувати обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту і продовжувати строк тримання під вартою;
- б) давати дозвіл на поміщення обвинуваченого (підозрюваного) до судово-психіатричної установи для проведення експертизи;
- в) розглядати скарги учасників процесу на дії особи, яка провадить дізнання, слідчого і прокурора; розглядати заперечення слідчих на вказівки прокурорів з найбільш принципових питань розслідування [5, с. 13].

Наостанок маємо акцентувати увагу на тому, що нормативне забезпечення автономності функціонування слідчого судді та його процесуальної незалежності повинно бути пов'язано зі створенням ефективної системи перевірки законності й обґрунтованості рішень самого слідчого судді. Як варіант, можна передбачити право подання апеляції на рішення слідчого судді, яка розглядатиметься окремою палатою апеляційного суду (за аналогією з відповідною моделлю у Франції).

Список використаних джерел:

1. Бринцев В. Досудове слідство: судовий слідчий чи «следственный судья?» / В. Бринцев // Право України. – 1997. – № 7. – С. 5–12.
2. Гловюк И. В. К вопросу о субъекте реализации судебных функций в досудебном уголовно-процессуальном производстве Украины / Гловюк И. В. // Актуальные проблемы уголовно-процессуального права и практика его применения : матер. междунар. науч.-практ. конф. (30 апр. 2009 г.). – Караганда : КЮИ МВД РК, 2009. – С. 49–53.
3. Грошевий Ю. Проблеми удосконалення законодавства, що регулює кримінальнопроцесуальну діяльність / Грошевий Ю. // Вісн. Акад. правових наук України. – 2003. – № 2–3. – С. 690–700.

4. Маляренко В. Головні напрями розбудови кримінального судочинства, структура і зміст майбутнього КПК України / В. Маляренко, П. Пилипчук // Право України. – 2000. – № 8. – С. 10–20.

5. Дроздов Г. Судебный контроль за расследованием преступлений / Дроздов Г. // Сов. юстиция. – 1992. – № 15–16. – С. 11–19.

Пазенко А.О.

студентка,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого

«ЗГВАЛТУВАННЯ» У НОВІЙ РЕДАКЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Згвалтування – злочин, який поширений не тільки в Україні, а й в усьому світі, де потерпіла особа позбавляється низки основоположних прав. Варто зазначити, що дане кримінально-каране діяння відрізняється від багатьох інших високим ступенем латентності, а отже, статистика правоохоронних органів не демонструє реального масштабу вчинюваних злочинів. Водночас, в Україні станом на 05 березня 2020 року винесено 70 обвинувальних вироків за ст. 152 у новій редакції Кримінального кодексу (далі КК) [1].

Аналіз даної проблематики пов'язаний з тим, що Верховною Радою України було прийнято Закон № 2227-VIII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 06.12.2017 (далі – Закон № 2227-VIII 06.12.2017), що набрав чинності 11.01.2019. Разом з тим, Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція), яка була підписана 07.11.2011, до цього часу не ратифікована Україною.

Слід зазначити, що набуття чинності ст. 152 КК України в редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017, диспозиція якої виглядає як «вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним,